

Ympäristölautakunta

Aika 22.11.2023 klo 18:30 - 20:10

Paikka Opintien koulu, Opintie 2, kokoushuone 140, Järvelä

Käsitellyt asiat

§	Otsikko	Sivu
§ 81	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
§ 82	Pöytäkirjan tarkastajien valinta	4
§ 83	Kärkölan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma	5
§ 84	Poikkeamisluvan hakeminen uudisrakentaminen sähköenergiavarastointi, Hähkäniementie 225	8
§ 85	Lehmjaronsuon alueen aurinkoenergiahankkeen suunnittelutarveratkaisu	14
§ 86	Rakennusluvan myöntäminen Lehmjaronsuon aurinkoenergiahankkeelle	25
§ 87	Talouden seurantaraportti tammi - syyskuu 2023	29
§ 88	Ilmoitusasiat	30

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
Läsnä	Alander Toni	puheenjohtaja	
	Pekkala Petri	varapuheenjohtaja	
	Aaltonen Päivi	jäsen	
	Kinnari Sirpa	jäsen	
	Laakso Soile	jäsen	
	Laiho Juha-Matti	jäsen	
	Louhivaara Jenni	jäsen	
	Rajala Hannu	jäsen	
	Nummela Tuomas	kunnanhallituksen edustaja	
	Jarmo Tuppurainen	varajäsen	
	Vilén Olli	esittelijä	
Poissa	Nihtilä Jaana	pöytäkirjanpitäjä	
	Sallmén Johanna	asiantuntija	
	Uotila Saku		
	Koskinen Markku		

Allekirjoitukset

Tämä pöytäkirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Toni Alander
puheenjohtaja

Jaana Nihtilä
pöytäkirjanpitäjä

Käsitellyt asiat

81 - 88

Pöytäkirjan tarkastus

Tämä pöytäkirja on tarkastettu sähköisesti.

Jenni Louhivaara
pöytäkirjantarkastaja

Jarmo Tuppurainen
pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan nähtävilläpito

Sähköisesti allekirjoitettu pöytäkirja pidetään nähtävillä yleisessä tietoverkossa osoitteessa www.karkola.fi/maatoksenteke.

Ympäristölautakunta

§ 81

22.11.2023

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Ympäristölautakunta 22.11.2023 § 81

Kuntalain 103 §: mukaan kokous on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Esittelijä

puheenjohtaja

Päätösehdotus

Puheenjohtaja toteaa kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös

Puheenjohtaja totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Ympäristölautakunta

§ 82

22.11.2023

Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Ympäristölautakunta 22.11.2023 § 82

Hallintosäännön § 153 mukaisesti toimielimen pöytäkirjat allekirjoitetaan sähköisesti.

Allekirjoittajat saavat sähköpostiinsa allekirjoitusviestin, jossa on linkki allekirjoituspalveluun. Kun kaikki allekirjoittajat ovat pöytäkirjan allekirjoittaneet, palautuu pöytäkirja allekirjoitustietoineen asianhallintajärjestelmään sähköisesti arkistoivaksi.

Esittelijä

puheenjohtaja

Päätösehdotus

Pöytäkirjan tarkastusvuorossa ovat ympäristölautakunnan jäsenet Louhivaara Jenni ja Uotila Saku.

Päätös

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Jenni Louhivaara ja Jarmo Tuppurainen.

Ympäristölautakunta

§ 83

22.11.2023

Kärkölen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaYmpäristölautakunta 22.11.2023 § 83
718/02.05.01.01/2021

Valmistelija

ympäristösihteeri riitta.hyytiainen@karkola.fi puh. 044-770 2235
ympäristösihteeri (harjoittelija) johanna.sallmen@karkola.fi
puh. 044-770 2203

Tämä pohjaveden suojelusuunnitelma koskee Kärkölen kunnan alueella olevia pohjavesialueita. Kärkölen kunnan aikaisempi pohjaveden suojelusuunnitelma on laadittu vuonna 2006. Tämän jälkeen pohjavesialueiden luokittelu ja rajaukset ovat muuttuneet sekä pohjaveden suojelua ohjaava lainsäädäntö on päivittynyt. Kunnan alueella on tapahtunut myös riskitoimintoihin liittyviä muutoksia, esimerkiksi tiestön talvihoitoluokat ovat muuttuneet. Tästä johtuen vuonna 2006 laadittu pohjaveden suojelusuunnitelma on päivitetty ajantasaiseksi.

Pohjaveden suojelusuunnitelma on luonteeltaan selvitys ja ohje. Sillä ei ole itsenäisiä oikeusvaikutuksia. Suojelusuunnitelman tavoitteena on mm. ennaltaehkäistä pohjavesialueiden pohjaveden laadun heikkeneminen ja turvata pohjaveden määrällinen tila. Nämä tavoitteet pyritään saavuttamaan siten, että ei tarpeettomasti rajoiteta alueen maankäyttöä. Suojelusuunnitelmaa hyödynnetäänkin usein mm. maankäytön suunnittelussa ja viranomaisvalvonnassa. Suojelusuunnitelmassa selvitetään pohjavesialueilla olevat kohteet, jotka vaarantavat pohjaveden laatua tai määrää. Jos pohjavesialueilla on pohjaveden laatua ja määrää uhkaavia toimintoja, suojelusuunnitelmassa pyritään määrittämään ne toimenpiteet, joilla pohjaveteen kohdistuvia riskejä voidaan pienentää ja parantaa pohjaveden suojelun tilaa. Lisäksi suojelusuunnitelmassa kuvataan pohjavesialueen hydrogeologiset olosuhteet ja ominaispiirteet sekä pohjaveden nykytila.

Suojelusuunnitelmissa tiedot pohjavesialueista pyritään esittämään vähintään sillä tasolla, jota EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi ja laki vesienhoidon järjestämisestä edellyttävät (1299/2004). Toimenpideohjelma on suojelusuunnitelman tärkein osa ja sen toteuttaminen edellyttää kunnan ja muiden asianomaisten sitoutumista toimenpiteiden suorittamiseen. Toimenpidesuosituksen toteutus tapahtuu mm. kaava-, ympäristönsuojelu- ja rakentamismääräyksillä. Suojelusuunnitelmien toimenpideohjelman toteutumisen seuraamiseksi suositellaan seurantaryhmän perustamista.

Suojelusuunnitelman laatimista on ohjannut työryhmä, johon kuuluivat Emilia Lehikoinen, Riitta Hyytiäinen, Julia Pulkkinen ja Miikka Kippola

Ympäristölautakunta

§ 83

22.11.2023

Kärkölen kunnalta; Ari Heikkinen ja Tarja Asikainen Päijät-Hämeen pelastuslaitokselta sekä Petri Siiro ja Tuomo Korhonen Hämeen ELY-keskuksesta. Suojelusuunnitelma laadinnasta on vastannut Sitowise Oy:n asiantuntijatyöryhmä. Työn projektipäällikkönä toimi FM Tero Taipale ja hydrogeologian asiantuntijoina FM Paula Bigler ja FM Tiina Vaittinen.

Lausuntojen antamiseen on varattava riittävä aika.

Suojelusuunnitelmaehdotuksesta kuulemisen yhteydessä on syytä varata yleisölle mahdollisuus tutustua suunnitelmaehdotukseen sekä esittää siitä mielipiteensä 30 päivän ajan. Näin ollen myös lausuntojen antamiselle on syytä asettaa 30 päivän määräaika. Hyvänä käytäntönä on laatia saaduista lausunnoista tiivistelmä sekä yhteenveto siitä, miten palaute on otettu huomioon suojelusuunnitelman jatkovalmistelussa.

Kunta tiedottaa pohjavesialueen suojelusuunnitelman valmisteluun liittyvistä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista kuntalain 108 §:n mukaisesti. Ilmoitus julkaistaan yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu, sekä tarpeen vaatiessa muulla kunnan päättämällä tavalla. Ilmoitusten on oltava yleisessä tietoverkossa pääsääntöisesti 14 vuorokautta.

Kuulemisvaiheen jälkeen ympäristölautakunta hyväksyy suunnitelman.

Esittelijä

puheenjohtaja

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta päättää varata yleisölle mahdollisuuden tutustua suunnitelmaehdotukseen sekä esittää siitä mielipiteensä 30 päivän ajan.

Kärkölen pohjavesialueiden suojelusuunnitelma laitetaan nähtäväksi 24.11.-31.12.2023 väliseksi ajaksi kunnan sähköiselle ilmoitustaululle. Suunnitelmasta ilmoitetaan myös Hollolan Sanomissa.

Lisäksi pyydetään lausunnot Hämeen ELY-keskukselta, Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, Päijät-Hämeen pelastuslaitokselta, terveydensuojeluviranomaiselta, Kärkölen Vedeltä ja Hollolan kunnalta.

Päätös

Keskustelun kuluessa Juha-Matti Laiho esitti, että peitetään julkisesta suunnitelmasta vedenottoa koskevat identifioivat tiedot.

Lisäksi Juha-Matti Laiho teki seuraavan muutosehdotuksen suunnitelman seuraaviin kohtiin:

6.1 Hongiston pohjavesialue/Maatalous/Maankäyttö pohjavesialueella on maatalousvaltaista sekä

6.2 Tienmutkan pohjavesialue/Maatalous/Maankäyttö pohjavesialueella on maatalousvaltaista

Ympäristölautakunta

§ 83

22.11.2023

Muutetaan lause: Pohjavesialueilla ei saa levittää lietelantaa, virtsaa, pesuvesiä, käsiteltyjä puhdistamo- tai sakokaivolietteitä tai muutakaan nestemäistä orgaanista lannoitetta.

Muotoon:

Pohjavesialueilla ei saa levittää käsiteltyjä puhdistamo- ja sakokaivolietteitä tai muutakaan nestemäistä orgaanista lannoitetta, mutta lietelantaa, virtsaa ja pesuvesiä saa käyttää nitraattiasetuksen mukaisesti.

Muutokset hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Liitteet

Liite1 Kärkölen pohjaveden suojelesuunnitelma

Liite2 Kartta pohjavesialueiden suojelesuunnitelma

Ympäristölautakunta

§ 84

22.11.2023

Poikkeamisluvan hakeminen uudisrakentaminen sähköenergiavarastointi, Hähkäniementie 225Ympäristölautakunta 22.11.2023 § 84
338/10.03.00/2023

Valmistelija rakennustarkastaja olli.vilen@karkola.fi, puh. 044-770 2049

Hakija: NWJ FIN Oy

Hankkeen sijainti: Järvelänportti, Hähkäniementie 225, 316-403-5-29

Alueella on voimassa yleiskaava. Sijaintikartta on liitteenä

Hankkeen kuvaus

Asennetaan sähköenergian varastointiin tarkoitettu teräskontti kiinteistölle. Kontin akkujärjestelmä kytketään jakeluverkkoyhtiön 20 kV keskijännitekaapeliin. Akusto toimii jakeluverkon tasapainottajana. Liittymisestä jakeluverkkoon vastaa verkkoyhtiö. Perustamistapa maaperän mukaan.

Hankkeen perustelu ja erityiset syyt:

Poikkeamislupaa haetaan sähköenergiavaraston asentamiselle yleiskaava-alueelle, merkinnällä P-alue. Kiinteistölle on solmittu vuokrasopimus 900 m² määräalasta ja kiinteistölle on suunnitteilla Nivos Verkot Oy:n omistaman, Järvelä -nimisen sähköaseman vaikutuspiiriin konttimallinen akkuvarasto. Akkuvarasto on tarkoitus liittää 20 kV keskijänniteverkkoon turvaamaan sähkönjakelua mm. häiriötilanteita varten. Kontin tasapainotusmekaniikka säätää jatkuvasti jakeluverkon tasapainoa vastaanottamalla ylituotannon aikana ja syöttämällä takaisin vajeen aikana. Verkon taasapainotukselle on tarve, koska verkon taajuuden vaihtelut syntyvät sähköntuotannon epätasaisuudesta.

Vuokra-alue on sijoitettu siten, että kulku tapahtuu kiinteistölle rakennettujen olemassa olevien yhteyksien kautta. Sijoituksessa on huomioitu kiinteistön käyttötarkoitus sekä rakennuksen sopivuus maisemallisesti rakennuspaikalle. Pinta-alavaatimuksesta haetaan poikkeamista, koska rakennushanke on pieni, perustukset kevyet sekä rakennuksen käyttö on pääosin automatiikkaan perustuva. Kohteella on rakennusaikaisen liikenteen lisäksi huoltokäynnit 3 kuukauden välein.

Vaikutukset yhdyskuntakehitykselle:

Ympäristölautakunta

§ 84

22.11.2023

Hankkeen lopputuote (sähköenergian varastointi) lisää merkittävästi jakeluverkon huoltovarmuutta.

Keskeiset vaikutukset:

Hankkeen koko huomioiden, vaikutukset ovat vähäiset.

Maisemalliset vaikutukset:

Kontti voidaan maisemoida nopeakasvuisin istutuksin maisemaan sopivaksi.

Kunta on kuullut naapurit 25.8.2023, ei huomautuksia (MRL§133).

Lausunnot ja niiden vastineet:

Uudenmaan Ely-keskuksen lausunto:

Kärkölen kunta on pyytänyt Uudenmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelta naapurin kuulemislausuntoa koskien NWJ FIN Oy:n poikkeamislupahakemusta kiinteistöllä 316-403-5-29, Kärkölässä. Kiinteistö rajautuu kantatiehen 54 (Riihimäentie) ja yhdystiehen 13872 (Hähkäniementie). Hakemus koskee energian varastointiin tarkoitettun energiakontin rakentamista. Energiakontti on esitetty noin 40 metrin etäisyydelle kantatien 54 keskilinjasta. Kulku energiakontille esitetään Hähkäniementieltä olemassa olevasta liittymästä, joka sijaitsee noin tierekisteriosoitteeseen 13872/1/105/vasen.

Uudenmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri (L) -vastuualue lausuu naapurina seuraavaa:

Kantatien 54 suoja-alue ulottuu 30 metrin etäisyydelle maantien keskilinjasta mitattuna. Yhdystien 13872 suoja-alue ulottuu 20 metrin etäisyydelle maantien keskilinjasta mitattuna. Rakennusta ei saa pitää maantien suoja-alueella (Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä 44 §). Maantien suoja- ja näkemäalueella ei saa pitää sellaista varastoa, aittaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, josta tai jonka käytöstä voi aiheutua vaaraa liikenneturvallisuukselle tai haittaa tienpidolle (LjMTL 46 § 1. mom.). Kun varastokontti sijoitetaan kiinteistöllä maantien suoja-alueen ulkopuolelle, ei Uudenmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueella ole huomautettavaa rakennuksen sijaintiin kiinteistöllä.

Kantatien 54 keskimääräinen vuorokausiliikennemäärä ko. alueella on 4157 ajoneuvoa, josta raskaiden ajoneuvojen osuus on n. 13 %. Alueella on nopeusrajoitus 100 km/h. Yhdystien 13872 keskimääräinen

Ympäristölautakunta

§ 84

22.11.2023

vuorokausiliikennemäärä ko. alueella on 1438 ajoneuvoa, josta raskaiden ajoneuvojen osuus on n. 10 %. Alueella on nopeusrajoitus 80 km/h.

Uudenmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue suhtautuu kielteisesti hulevesien ja puhdistettujen jätevesien johtamiseen maantien sivuojaan.

Tämä lausunto on oltava käsillä, kun rakentamisesta päättävä viranomaisen harkitsee Maankäyttö- ja rakennuslain taikka muun lainsäädännön edellytyksiä luvan myöntämiseksi suunnitellulle hankkeelle. Mikäli kunnan viranomaisen katsoo, että asia koskee ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat tai elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualueita, tulee asiasta kuulla edellä mainittuja vastuualueita erikseen.

Hakijan vastine:

Kontti rakennetaan maantien suoja -ja näkemäalueen ulkopuolelle.

Puhdistettuja jäte -ja hulevesiä ei tulla ohjaamaan kantatie 54 vierellä kulkevaan maantien sivuojaan.

Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen lausunto 10.10.2023:

Lausunto akkukontin päivitettyyn paloturvallisuussuunnitelmaan

3.1 Palovaroitin ja ohjaukset

- palovaroittimen reagointi kytkee energiavaraston toiminnan pois päältä
- palovaroittimen hälytys välittyy kiinteistöpäivystäjälle, tarkoittaakohan henkilöä vaiko keskusta
- päivystyshenkilö saattaisi olla kuuluvuusalueen ulkopuolella (esim. kellari)
- jäähdytyslaitteiston pumppu aktivoituu jaa määrätystä lämpötilasta sprinklerisuuttimet aloittavat akuston jäähdytyksen

5.1 Sammutusveden talteenotto

- yleisesti suositeltavaa sijoittaa kontit pohjavesialueen ulkopuolelle
- pelastustoimella on rajallinen mahdollisuus pystyttää vesiallasta, tilanteen mukaan voi olla puolen tunnin viive
- pelastuslaitos suosittelee sammutusveden hallintaan upotettavaa vesisäiliötä
- toissijaisena vaihtoehtona suunnitelmassa mainittua maanvaihtoa
- suositeltavaa on haarukoida lähimmät imuautot, ja tiedostaa sammutusjäteveden vastaanottopaikka

6.2 Paineenpurku ja savunpoisto

- palovaroittimen hälytys välittyy kiinteistöpäivystäjälle, tarkoittaakohan henkilöä vaiko keskusta

Ympäristölautakunta

§ 84

22.11.2023

- päivystyshenkilö saattaisi olla kuuluvuusalueen ulkopuolella (esim. kellari)
- paineenpurku tulee suunnata turvalliseen suuntaan (yleensä ylös)
- liitepiirustuksessa esitetään savunpoisto päädyistä, ei turvallien suunta operointia ajatellen
- aineenpurkuluukun tulee tietysti laueta kontin ylipaineesta
- paineenpurkuluukku savunpoistona tarvitsee !aukaistavan avausmekanismin

6.3 Putkilukko

- hyvä ajatus, pelastuslaitoksen kohdekortti/tietolomakkeeseen maininta, palomestarilta tieto sarjoituksesta

7.1 Palo-osastoidun kontin sijoittaminen rakennuksen tuntumaan alle 8 m. Eri paloluokkaisten rakennusten sijoittelussa huomioitava asetuksen 848/2017 vaateet (30 §, taulukko 9).

Muuta

Suunnitelman tekstiversio ei kerro esim. akustotilan ilmanvaihdesta tai mahdollisesta jäähdytystarpeesta kesäiseen aikaan.

Hakijan vastine Päijät-Hämeen Pelastuslaitoksen lausuntoon 13914 10.10.2023 akkukontin paloturvallisuussuunnitelmasta saapui rakennusvalvontaan 31.10.2023:

3.1. Palovaroitin ja ohjaukset

Palovaroittimen hälytys menee Suomessa olevaan keskusvalvomoon, jossa on päivystys 24/7.

5.1. Sammutusveden talteenotto

Kansainvälisen standardin UL9540A mukaisesti tehdyt testit osoittavat, että 4001 on riittävä määrä jäähdyttämään ylikuumenneen akkumoduulin jo ennen palon syttymistä.

Kontissa on 700 l sammutus/jäähdytysvettä, ja keruualtaan tilavuus on 1300l.

Jos kontissa kaikesta huolimatta pääsee tuli valloilleen, niin kappaleen 6.2 mukaisesti muuntajapalon yhteydessä sammutus- ja pelastustoimet keskittyvät palon rajoittamiseen, jotta palo ei pääse leviämään kontin

Ympäristölautakunta

§ 84

22.11.2023

ulkopuolelle. Varsinaista muuntajapaloa ei ole tarpeen yrittää sammuttaa (vähäinen palokuorma ja mahdollinen sähköiskun vaara).

Näin ollen kontin sisälle jäähdytys/sammutusjärjestelmään ei katsota olevan tarvetta syöttää enempää vettä kuin mitä 1,3 kuution keruulla pystyy pitämään sisällään.

6.2 Paineenpurku ja savunpoisto

Palovaroittimen hälytys menee Suomessa olevaan keskusvalvomoon, jossa on päivystys 24/7.

Konttiin ei pidä mennä sisälle tulipalon sattuessa, vaan sammutus- ja pelastustoimet tulee keskittää palon rajoittamiseen, jotta palo ei pääse leviämään kontin ulkopuolelle.

Kontin päädyssä savunpoistoluukku ei ole lumikuorman alla.

Paineenpurkuluukku pystytään laukaisemaan manuaalisesti tilan ulkopuolelta. Se myös laukeaa ylipaineesta.

7.1 Palo-osastoidun kontin sijoittaminen rakennuksen tuntumaan alle 8 m NW:n suunnitelmien mukaan akkukontin läheisyyteen (alle 8 m} ei tule muita rakennuksia.

Muuta

Jäähdytyslaitteisto: konttiin tulee ilmanvaihto/ilmastointikoneisto, joka pitää kontin sisätilat sähkölaitteiden vaatimalla lämpötila-alueella ympäri vuoden.

Rakentamista koskevat määräykset ym.

Poikkeaminen (MRL 171 §)

Kunta voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää poikkeamisen tässä laissa säädetystä tai sen nojalla annetusta rakentamista tai muuta toimenpidettä koskevasta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta.

Poikkeamista ei kuitenkaan saa myöntää, jos se:

- 1) aiheuttaa haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle;
- 2) vaikeuttaa luonnonsuojelun tavoitteiden saavuttamista;
- 3) vaikeuttaa rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista; tai

Ympäristölautakunta

§ 84

22.11.2023

- 4) johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai muutoin aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia.

Hallintosäännön mukaan ympäristölautakunta päättää maakäyttö- ja rakennuslain 171 §:n mukaisista poikkeamislupahakemuksista.

Esittelijä

rakennustarkastaja Olli Vilén

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta myöntää haetun mukaisen poikkeamisluvan. Hakija on perustellut erityisellä syyllä, joka on huoltovarmuuden lisääminen. Poikkeaminen ei aiheuta haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle, se ei vaikeuta luonnonsuojelun tavoitteiden saavuttamista, rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista tai johda vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen eikä muutoin aiheuta merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia.

Lupapäättös on voimassa kaksi vuotta päätöspäivästä lukien. Rakennuslupa on haettava poikkeamisluvan voimassaoloaikana.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku

Hallintovalitus, Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Jakelu

NJM FIN Oy

Ote

Hakijalle, lausunnon antajille, muistuttaja

Tiedoksianto

ilmoitustaululle

Ympäristölautakunta

§ 85

22.11.2023

Lehmjaronsuon alueen aurinkoenergiahankkeen suunnittelutarveratkaisu

Ympäristölautakunta 22.11.2023 § 85
326/10.03.00/2023

Valmistelija rakennustarkastaja olli.vilen@karkola.fi, puh. 044-770 2049

Hakija
Ilmatar Solar Development Oy

Hankkeen sijainti:
Hanke sijoittuu tilalle RN:o 316-410-4-76

Kaavamääräysten mukaan:
Rakennettavalla alueella ei ole kaavaa.

Suunnittelu- ja rakentamismääräys:
Rakennusalueella ei ole erillisiä määräyksiä.

Hankkeen kuvaus:

Aurinkoenergian tuotantoalueelle haetaan samanaikaisesti, mutta erillisinä lupina sekä suunnittelutarveratkaisua että rakennuslupaa.

Aurinkovoimapuisto koostuu aurinkopaneeleista, niitä tukevista paneelitelineistä perustuksineen, inverttereistä, muuntamoista ja niitä yhdistävistä maakaapeleista sekä huoltoteistä ja näitä alueita mahdollisesti ympäröivistä suoja-aidoista. Paneelirivien kokonaiskorkeus perustuksineen ja telineineen on maksimissaan 4,5 metriä maan pinnasta. Mahdollisien suoja-aitojen korkeus on alle 2,5 metriä maan pinnasta, kuitenkin soveltuvat sähköturvallisuusmääräykset huomioiden.

Aurinkopaneeleja tulee yhteensä 102 088 kappaletta, muuntamoja 10. Alueen puusto raivataan pois. Teiden ja rakennelmien perustamistavat määräytyvät pohjatutkimuksien tulosten perusteella. Paneelientät perustetaan todennäköisesti maanvaraisesti tai ruuvipaaluja käyttäen. Paneelirivien välit pysyvät ruoho- ja varpupeitteisinä. Alueelle on tieliittymät Nummi-Pekkalantiellä ja Yli-Airolantiellä. Alue aidataan metalliverkkoaidalla ja kahdella portilla. Tuotantoalueelta sähkö siirretään maakaapelilla Fingridin Hikiä ? Orimattila A/B 110 kV linjaan (n. 3,5 km alueesta lounaaseen) ja sitä kautta valtakunnalliseen sähköverkkoon. Suunnittelutarveratkaisuhakemuksen liitteenä on esitetty riittävät selvitykset (mukaan lukien alustavat asemapiirustukset ja muut selvitykset), joilla rakentamisen yleiset edellytykset voidaan arvioida MRL 137 §

Ympäristölautakunta

§ 85

22.11.2023

tarkoitettulla tavalla suhteessa alueiden käytön järjestämiseen, yhdyskunta-tekniisten verkostojen ja liikenneväylien toteuttamiseen sekä maisemalliseen sopivuuteen, luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämiseen ja virkistystarpeiden turvaamiseen. Aurinkovoimalakokonaisuuteen kuuluvien laitteiden, rakennelmien ja huoltoteiden lukumäärä, mitoitus, sijoittelu ja perustamistapa saattavat muuttua ennen rakentamisen aloittamista, kun paneelitoimittaja on valittu.

██████████ on valtuutettu valtakirjalla hakemaan rakennuslupaa. Pääsuunnittelija ██████████ (MRL§120a)

Kuulutus:

Hankehakemus liitteineen kuulutettiin yleisessä tietoverkossa ajalla 14.10. – 3.11.2023. Ilmoitettu Hollolan Sanomissa 14.10.2023.

Naapurit kuultu (MRL§133) ja seuraava huomautus tuli määräaikaan mennessä:

██████████ on jättänyt seuraavan muistutuksen 3.11.2023:

Karttaa merkityt tiet

Suunnittelutarveratkaisun hakemussuunnitelmassa sivuilla 15-17 mainitaan kulkuyhteyksistä rakennuspaikalle ja liittymisistä maantielle. Sivulla 16 on karttaan piirretty Yli-Airolantie koko matkalle välille Mäntsäläntie (295) ja Koukuntie (13829). Asia on sikäli virheellinen, että tie alkaa Mäntsäläntieltä ja päättyy 200 metriä myöhemmin. Tosiällisesti suota ympäröivät tiet tunnetaan maanmittauslaitoksen maarekisterissä Lehmiaronsuon metsäautoteinä (Yksityistie 000-2005-K8604). Rasitteellisia metsäautoteitä on viisi kappaletta, jotka on eroteltuna omilla käyttöoikeusyksikkötunnuksineen. Lehmiaronsuon metsäautotie (000-2005-K8604/3) alkaa kartalla Pajakuja-nimisen kohdalta ja päättyy muutamaa kilometriä myöhemmin. Koukuntieltä lähtevä tie kantaa myös Lehmiaronsuon metsäautotie nimeä(000-200-K8604/4) ja tie päättyy 1,2km myöhemmin. Liitteenä (nro 1) maanmittauslaitoksen käyttöyksikköotteen kartta, josta käy ilmi tiet sekä niiden sijainnit. Näin ollen hakemuksen karttaan piirretty Yli-Airolantie ei ole läpiajettava tie eikä myöskään rasiteoikeudellinen koko matkaltaan.

Liikennöinti tuotantoalueelle

Aurinkoenergian tuotantoalueelle liikkuminen on tarkoituksenmukaista järjestää rasiteoikeuksien puitteissa kokonaan siten, ettei se aiheuta kenenkään piha-alueelle liikennöintiä, kuten tämän muistutuksen liitteenä (nro 1) olevasta kartasta käy ilmi.

Ympäristölautakunta

§ 85

22.11.2023

Hakijan vastine:

Korjataan virheellisesti esitetyt ja nimetyt tiet suunnittelutarveratkaisun ympäristöselvitykseen.

Tiekartassa osoitetaan tieyhteydet Koukuntieltä hankealueelle, jolloin liikenne ei kulje pihapiirin kautta.

Lausunnot ja niiden vastineet:**Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen lausunto:**

Suunnittelutarveratkaisuhakemuksen liitteenä on esitetty selvitykset, mukaan lukien alustavat asemapiirustukset. Suunnitelmat saattavat muuttua paneelitoimittajan valinnan myötä.

Huomiota suunnitelmista

Hanketta on esitelty pelastuslaitokselle 6.9.2023, suunnitelmaan on lisätty;

- aluetta kiertää pelastuslaitoksen kaluston kestävä huoltotie, sekä huoltotiet alueen sisällä
- alueelle johtaa kaksi raskaiden ajoneuvojen kestävä reittiä, Nummi-Pekkalantie ja Yli-Airolantie
- voimalan muuntajat sijoittuvat huoltoteiden varrella.

Lausunto

- esitettävä aurinkovoimalan tieliittymät ja portit
- esitettävä suunnitelma pelastustoimen sammutusveden järjestämisestä
- korkea kasvillisuus huomioitava alueen ylläpidossa
- mahdollisten muuntamoiden ja sähköasema öljyt (koneikot) on sijoitettava vuotoaltaan päälle
- alueen porteilla tulee olla selventävät opastaulut, muuntajille ja sähkötilaan tarvittavat varoitusmerkinnät.

Kohdekortti

Aurinkosähköjärjestelmästä tulee laatia kohdekortti pelastuslaitoksen, huollon ja käyttäjien tueksi. Kortista tulee selvittää järjestelmän perustiedot ja ohje järjestelmän virrattomaksi tekemisestä, sekä aurinkosähköjärjestelmän turvallisuuteen liittyvien kytkinten sijaintipaikat. Tieliittymät ja veden hankinta voidaan esittää kohdekortissa.

Hakijan vastine:

Lupa-aineistoa täydennetään kaaviolla, josta käyvät ilmi huoltotiet, sammutusveden sijainti, aidat, portit ja opastetaulut.

Ympäristölautakunta

§ 85

22.11.2023

Muuntajien yhteyteen sijoitetaan vuotoaltaat.

Kasvillisuus niitetään tarpeen mukaan. Torjunta-aineita ei käytetä.

Lopullisten suunnitelmien pohjalta Pelastuslaitokselle laaditaan kohdekortti, jossa esitetään vaaditut tiedot.

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto:

Hakemus koskee suunnittelutarveratkaisua noin 85 ha laajuisen aurinkovoiman tuotantoalueen rakentamiseksi Lehmiaronsuolle kiinteistölle 316-410-4-76, Mäntsäläntie 564, Kärkölä. Alue sijaitsee haja-asutusalueella noin 5 km Kärkölen keskustasta etelään, ja se on rakentamaton, kauttaaltaan ojitettu maa- ja metsätalousalue. Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat noin 500 m suunnittelualueesta. Alueella ei ole yleis- tai asemakaavaa. Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014:ssä alue on merkitty maaseutumaiseksi alueeksi, ja lähistöllä on kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta maakunnallisesti arvokas alue sekä pohjavesialueita.

Rakentaminen suunnittelutarvealueella

Maankäyttö- ja rakennuslain 137 §:ssä on säädetty edellytyksistä, joilla suunnittelutarveratkaisu soveltuu asemakaavoittamattomalla alueella maankäytön suunnittelun välineeksi.

137 § Rakennusluvan erityiset edellytykset suunnittelutarvealueella

Sen lisäksi, mitä rakennusluvan edellytyksistä muutoin säädetään rakennusluvan myöntäminen 16 §:ssä tarkoitetulla suunnittelutarvealueella, jolle ei ole hyväksytty asemakaavaa, edellyttää, että rakentaminen:

- 1) ei aiheuta haittaa asemakaavoitukselle, yleiskaavoitukselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle;
- 2) on sopivaa yhdyskuntateknisten verkostojen ja liikenneväylien toteuttamisen sekä liikenneturvallisuuden ja palvelujen saavutettavuuden kannalta; ja
- 3) on sopivaa maisemalliselta kannalta eikä vaikeuta erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä eikä virkistystarpeiden turvaamista.

Rakentaminen suunnittelutarvealueella ei myöskään saa johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia. Maankäyttö- ja rakennuslain perusteella Hämeen ELY-keskus ei pidä suunnittelutarveratkaisua tarkoituksenmukaisena välineenä tämän kokoluokan teollisen luokan

Ympäristölautakunta

§ 85

22.11.2023

aurinkovoimaloiden toteuttamiseksi. On syytä vielä tarkkaan harkita, täyttääkö hanke MRL 137§:n edellytykset suunnittelutarveratkaisulle. Hankkeen yleisen hyväksyttävyyden kannalta on tärkeää varata osallistumismahdollisuus kaikille, joihin vaikutukset voivat kohdistua, ja lähtökohtaisesti kaavoitus turvaa osallistumismahdollisuudet kattavimmin.

Maankäyttö- ja rakennuslain 50 §:n mukaan alueiden käytön yksityiskohtaista järjestämistä, rakentamista ja kehittämistä varten laaditaan asemakaava. Asemakaavan tarkoituksena on osoittaa tarpeelliset alueet eri tarkoituksia varten ja ohjata rakentamista ja muuta maankäyttöä.

Maisema

Maiseman kuvaus on seikkaperäistä. Vaikutukset lähi- ja kaukomaisemaan on arvioitu, ja niitä on havainnollistettu etenkin lähimmän maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen osalta valokuvasoitteiden ja näkyvyysalueanalyysin avulla. Aineiston perusteella maisemavaikutukset jäävät paikallisiksi ja vähäisiksi.

Luonto

Hankeasiakirjojen perusteella aurinkovoimala liitetään sähköverkkoon 3,5 kilometrin mittaisella maakaapelilla, joka kulkee alueelle rakennettavan tieyhteyden, Yli-Airolantien ja Koukuntien varrella. Maakaapelointi kulkee suurilta osin metsäisessä ympäristössä. Suunnitelmasta ei käy ilmi onko kaapelointireitin mahdollisia luonnonarvoja selvitetty, eikä mahdollisia vaikutuksia luonnonympäristöön ole hakemuksessa arvioitu. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutukset luonnonympäristöön tulee arvioida kokonaisuutena myös voimala-alueen ulkopuolella, sisältäen vaikutusten arvioinnin tieyhteyksien rakentamisen alueella sekä sähkönsiirtoreitillä.

Suunnitelman perusteella hankealue aidataan. Hankealueen koko ja sijoittuminen ympäröivään metsämaastoon huomioiden aitaus luo estevaikutuksen etenkin suurempien eläinten liikkumiselle. Hirvien liikkuminen hankealueella on todettu myös hankkeen luontoselvityksessä. ELY-keskus esittää huomioitavan voimala-alueen luoman estevaikutuksen ja lieventämään haitallisia vaikutuksia jaottelemalla hankealueen aidattuja alueita pienempiin osiin jättäen alueiden väliin liikkumisen mahdollistavat käytävät.

Luontoselvityksen osalta ELY-keskus huomauttaa, että yhden havainnointipäivän kestävä linnustokartoitus antaa mahdollisesti suppean kuvan alueen linnustosta.

Vesiolosuhteet

Ilmastonmuutos ja sään ääri-ilmiöt on tunnistettu suunnitelmassa.

Ympäristölautakunta

§ 85

22.11.2023

Suunnitelmassa kerrotaan, että ”Aluetta rakennettaessa on kiinnitettävä huomiota rakentamisaikaiseen vesien määrälliseen ja laadulliseen hallintaan vesistövaikutusten ehkäisemiseksi”. Alueen maaperäolosuhteiden tarkempi selvittäminen (mm. turvepaksuus) on vielä tekemättä, joten esimerkiksi paneleiden perustamistapaan ja huoltoteiden rakentamisessa tarvittavien massanvaihtojen laajuuteen liittyy vielä epävarmuutta. Ennen luparatkaisua tulee varmistua, että rakentamisesta ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia alapuolisiin vesistöihin. Rakentaminen edellyttää riittävän tarkkaa suunnitelmaa valumavesien johtamisesta ja vesienkäsittelystä. Mahdollisesti tarvittavien vesiensuojelurakenteiden toteuttamisen edellytykset tulee varmistaa ennen luvan myöntämistä. Suunnittelun edetessä tulee tarvittaessa tehdä tarkempi suunnitelma alueen valumavesien johtamisesta ja vesienkäsittelystä. Lehmiaronsuolle on suunniteltu turpeenottoa noin kymmenen vuotta sitten, joten turvekerros todennäköisesti on paksu ja massanvaihtoja alueen teiden rakentamiseksi voidaan tarvita paljon.

Puuston poisto voi nostaa veden pintaa turvemaidella. Jos ilmenee tarve täydennysojittaa aluetta tai perata alueen ojia kuivatuksen parantamiseksi, tulee ojituksesta laatia erillinen ammattilaisen laatima ojitussuunnitelma ja tehdä vesilain mukainen ojitusilmoitus Hämeen ELY-keskukselle vesilain mukaisen luvan tarpeen arvioimiseksi.

Hakijan vastine:

Hanke täyttää MRL 137 § edellytykset. Hanke ei edellytä katujen, kunnallistekniikan tai kunnallisten palvelujen rakentamista. Tästä syystä STR- ja rakennuslupa on riittävä tapa ohjata alueen maankäyttöä.

Hanketta on esitelty kaikille avoimessa tilaisuudessa Kärkölen kunnan yhteiskoululla 24.10.2023 ja kuultu osallisia. Osallisilla on ollut mahdollisuus jättää mielipiteitä STR-lupa-aineistosta. Tämä on turvannut riittävän osallistumismahdollisuuden.

Maakaapelin reitti on suunniteltu Koukuntien viereen. Kaapelin toteuttaminen tien yhteyteen tuottaa olennaisesti vähäisemmät haitalliset ympäristövaikutukset kuin kaapelin sijoittaminen uuteen maastokäytävään.

Tuotantoalueen itäpuolella on leveä metsäalue, jonka kautta hirvi- ja muut eläimet pystyvät kulkemaan hankealueen pohjois- ja eteläpuolen välillä. Aitaaminen ei siten katkaise eläinten kulkureittiä. Aita rakennetaan vain tarvittaessa.

Luontoselvityksen mukaan suunnittelualue oli pinta-alaltaan sen kokoinen, että yksi kartoituskerta riitti kuvaamaan linnustoa

Ympäristölautakunta

§ 85

22.11.2023

riittävällä tarkkuudella.

Alueelta on tehty Hulevesiselvitys, jonka liitekartassa on esitetty vesienhallintarakenteet. Hulevesien hallintarakenteina toimivat laskeutusaltaat ja niiden alustava mitoitus on esitetty asemapiirroksessa.

Tarkennettu vesien hallintasuunnitelma toimitetaan samaan aikaan tarkennettujen pääpiirustusten kanssa ennen rakennustyön aloittamista.

Ojittamisesta tehdään Vesilain 5. luvun 6 § mukainen ilmoitus Hämeen ELY-keskukselle vähintään 60 vuorokautta ennen ojituksen ryhtymistä.

Turvallisuus ja kemikaaliviraston lausunto (TUKES)

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on tutustunut Lehmiaronsuon aurinkovoimapuistoon liittyvään lausuntopyyntöönne. Suunnittelualan läheisyydessä ei sijaitse Tukesin valvonnassa olevia kemikaalikohteita, joten Tukesilla ei ole lausuttavaa kemikaaliturvallisuuslainsäädännön (390/2005) näkökulmasta.

Tukes ei anna lausuntoa myöskään sähköturvallisuuslain (1135/2016) näkökulmasta, mutta pyytää huomioimaan seuraavaa:

Aurinkovoimapuiston rakentamisen menettely on sähköturvallisuuslain (STL 1135/2016) vaatimusten kannalta, kuten muidenkin sähkölaitteistojen. Tekniset vaatimukset sisältävät standardit, joita noudattamalla laitteiston katsotaan täyttävän sitä koskevat olennaiset turvallisuusvaatimukset (STL 1135/2016 31§ ja 32§) on yksilöity Tukesin luettelossa S-10. Linkki luetteloon: Luettelo S10-2023 (tukes.fi). Laajassa puistossa kokonaisuus koostuu useissa julkaisuissa esitetyistä teknisistä vaatimuksista, joista keskeisimpiä ovat:

- Pienjännitesähköasennuksia koskeva standardisarja SFS 6000 (2022), joka sisältää yleiset vaatimukset alle 1000 (V) voltin asennuksille sekä erityisvaatimukset mm. aurinkosähköjärjestelmille (osa 7-712) ja kiinteiden akustojen asennuksille (osa 5-57)
- SFS-EN 62446-1:2016 + A1:2018 Aurinkosähköjärjestelmät. Vaatimukset dokumentaatiolle, kunnossapidolle ja testaamiselle. Osa 1: Sähköverkkoon kytketyt järjestelmät. Dokumentaatio, käyttöönottestit ja tarkastus (luvut 1-6)
- Suurjännitesähköasennuksia (yli 1000 V) koskeva standardi SFS 6001 Laitteiston rakentaja (sähköurakoitsija) tekee asennukselle ennen sen käyttöönottoa käyttöönottotarkastuksen, josta laatii haltijan käyttöön käyttöönottotarkastuspöytäkirjan (STL 1135/2016 43§). Koska laitteisto on laaja ja sisältää ilmeisesti yli 1000 voltin osia (laitteistoluokka 2c) tulee sille teettää urakoitsijan oman työn

Ympäristölautakunta

§ 85

22.11.2023

tarkastuksen lisäksi ns. kolmannen osapuolen varmennustarkastus Tukesin valtuuttaman tarkastajan tai tarkastuslaitoksen toimesta. Tarkastuksen teettämisestä tulee huolehtia laitteiston rakentajan (STL 1135/2016 44§, 45§ ja 46§). Tarkastus tulee suorittaa kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta [valtioneuvoston asetus sähkölaitteistoista (VNa 1434/2016 7§)]

Lait ja asetus: Sähköturvallisuuslaki 1135/2016 | Tukes (edilex.fi) ja Valtioneuvoston asetus sähkölaitteistoista 1434/2016 | Tukes (edilex.fi).

Tukes ei ota kantaa yksittäisiin suunnitelmiin tai tee standardien tulkintoja, tehtävä on mainituilla tarkastustahoilla, joiden yhteystiedot ovat käytettävissä Tukes verkkosivuilla:

Sähköalan rekisterit/Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) ja edelleen Sähkölaitteistotarkastusten tekijät.

Pelastuslaitos on laatinut asiaa koskevan paloturvallisuusohjeen: Aurinkosähköjärjestelmien paloturvallisuusohje | Pelastuslaitokset.

Hakijan vastine:

Merkitään tiedoksi.

Hankkeesta vastaava huolehtii tarvittavien tarkastusten tekemisestä käyttöönoton yhteydessä.

Lahden Museot lausunto:

Ilmatar Solar Development Oy suunnittelee aurinkovoimahanketta Lehmjaronsuolle Kärköleen, noin 5 kilometrin päähän Kärkölen kirkonkylästä etelään. Alue sijaitsee Mäntsäläntien, Nummi-Pekkalantien ja Koukuntien välissä. Yhteensä suunnittelualaue on laajuudeltaan noin 84 ha. Tuotantoalue on kauttaaltaan ojitettua maa- ja metsätalous-alueetta, joka sijoittuu haja-asutusalueelle. Aurinkovoiman tuotantoalueelle sijoittuu aurinkopaneeleita ja niiden telineitä, inverttereitä, kontteihin sijoitettuja muuntajia ja maakaapeleita. Alueelle rakennetaan lisäksi huoltoteitä ja ojia. Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää 6.10.2023 päivätystä suunnitelmasta liitteineen pyydettyä lausuntoaan seuraavaa

Arkeologinen kulttuuriperintö

Hankkeelle ei ole estettä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Hankealue sijaitsee suoalueella, joka on ojitettu metsänkasvatusta varten.

Alueella ei ole rakennuksia ja laajemmin seutu on peltomaata.

Suunnittelualaueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa ja se on merkitty Päijät- Hämeen maakuntakaavassa (2014) maaseutumaiseksi alueeksi.

Ympäristölautakunta

§ 85

22.11.2023

Alueelle ei sijoitu arvokkaiksi inventoituja maisema-alueita tai kulttuuriympäristöjä. Suunnitellun aurinkovoimapuiston läheisyydessä sijaitsee maakunnallisesti merkittävä Tienmutkan kulttuurimaisema (MARY 2006). Lisäksi Marttilan kyläympäristö sijaitsee noin kolme kilometriä tuotantoalueesta kaakkoon (MARY 2006). Hankkeen maisemallisia vaikutuksia on selvitetty suunnittelutarveratkaisun hakemussuunnitelmassa.

Aurinkovoimapuisto sijoittuu tasaiselle alueelle, jota ympäröi näkyvyyttä peittävä puusto. Hankkeen maisemalliset vaikutukset ovat vähäiset. Museolla ei ole huomautettavaa hankkeeseen rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman osalta.

Hakijan vastine:

Merkitään tiedoksi.

Suunnittelutarveratkaisun edellytykset:

Rakentamista koskevat määräykset

Rakennusluvan erityiset edellytykset suunnittelutarvealueella (MRL 137 §)

Sen lisäksi, mitä rakennusluvan edellytyksistä muutoin säädetään, rakennusluvan myöntäminen 16 §:ssä tarkoitettulla suunnittelutarvealueella, jolle ei ole hyväksytty asemakaavaa, edellyttää, että rakentaminen:

- 1) ei aiheuta haittaa asemakaavoitukselle, yleiskaavoitukselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle;
- 2) on sopivaa yhdyskuntateknisten verkostojen ja liikenneväylien toteuttamisen sekä liikenneturvallisuuden ja palvelujen saavutettavuuden kannalta; ja
- 3) on sopivaa maisemalliselta kannalta eikä vaikeuta erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä eikä virkistystarpeiden turvaamista.

Rakentaminen suunnittelutarvealueella ei myöskään saa johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia.

Edellä 1 momentissa säädettyjen edellytysten olemassaolon ratkaisee rakennuslupamenettelyn yhteydessä tai erillisessä menettelyssä kunnan päättämä viranomainen.

Rakennuslupaa suunnittelutarvealueelle tai suunnittelutarveasiaa muutoin ratkaistaessa noudatetaan asianosaisten ja viranomaisten kuulemisessa sekä

Ympäristölautakunta

§ 85

22.11.2023

päätöksessä ja siitä ilmoittamisessa soveltuvin osin, mitä 173 ja 174 §:ssä säädetään poikkeamismenettelystä. (11.6.2004/476).

Hallintosäännön mukaan ympäristölautakunta päättää maakäyttö- ja rakennuslain 137 §:n mukaisista suunnittelutarveratkaisuhakemuksista.

Esittelijä

rakennustarkastaja Olli Vilén

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta myöntää suunnittelutarveratkaisun ehdollisena. Ehtona on, että hakija toimittaa hyväksyttävän tiedon teiden käyttöoikeudesta.

Aurinkopaneelientä ei aiheuta haittaa asemakaavoitukselle, yleiskaavoitukselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle. Alue ei ole kaavoitettua. Alue soveltuu suunniteltuun toimintaan yhdyskuntateknisten verkostojen kannalta. Liikenneväylien toteuttamisen sekä liikenneturvallisuuden kannalta tulee vielä toimittaa tarkemmat selvitykset. Alue soveltuu suunniteltuun toimintaan palvelujen saavutettavuuden kannalta. Alueelle suunniteltu käyttötarkoitus soveltuu maisemalliselta kannalta eikä vaikeuta erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä eikä virkistystarpeiden turvaamista. Asiaa on myös Lahden museot tarkastellut ja toimittanut lausunnon. Rakentaminen suunnittelutarvealueella ei myöskään johda vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia. Rakennushankkeeseen ryhtyvän tulee tehdä Hämeen Ely-keskuksen edellyttämä ojitusilmoitus.

Lupapäätös on voimassa kaksi vuotta päätöspäivästä lukien. Rakennuslupa voidaan myöntää lainvoimaa vailla olevan suunnittelutarveratkaisun perusteella, mutta rakentamista ei saa aloittaa ennen kuin suunnittelutarveratkaisu on tullut lainvoimaiseksi.

Päätös

Keskustelun kuluessa Juha-Matti Laiho teki seuraavan vastaehdotuksen: Muutetaan päätösehdotuksen toinen lause (Ehtona on, että hakija toimittaa hyväksyttävän tiedon teiden käyttöoikeudesta) muotoon: Ehtona on, että hakija toimittaa hyväksyttävän tiedon teiden käyttöoikeudesta. Lisäksi on toimitettava sähkön siirtolinjan osalta maankäyttö- tai vuokrasopimus kaikilta kiinteistöiltä, joiden kautta sähkönsiirtolinja kulkee ennen Fingridin verkkoon liittymistä.

Vastaesitystä ei kannatettu.

Puheenjohtaja julisti Ympäristölautakunnan päätökseksi tulleen esittelijän esityksen.

Ympäristölautakunta

§ 85

22.11.2023

Muutoksenhaku

Hallintovalitus, Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Ote

Hakijalle, lausunnon antajille, muistuttaja

Tiedoksianto

ilmoitustaululle ja Hollolan Sanomat

Ympäristölautakunta

§ 86

22.11.2023

Rakennusluvan myöntäminen Lehmiaronsuon aurinkoenergiahankkeelleYmpäristölautakunta 22.11.2023 § 86
468/10.03.00/2023

Valmistelija

rakennustarkastaja olli.vilen@karkola.fi, puh. 044-770 2049

Aurinkovoimapuiston tämän rakennusluvan mukainen rakennustoimenpide koostuu aurinkopaneeleista, niitä tukevista paneelitelineistä perustuksineen, inverttereistä, muuntamoista ja niitä yhdistävistä maakaapeleista sekä huoltoteistä ja näitä alueita mahdollisesti ympäröivistä suoja-aidoista.

Paneelirivien kokonaiskorkeus perustuksineen ja telineineen on maksimissaan 4,5 metriä maan pinnasta. Mahdollisien suoja-aitojen korkeus on alle 2,5 metriä maan pinnasta, kuitenkin soveltuvat sähköturvallisuusmääräykset huomioiden.

Rakennuslupahakemuksen liitteenä on esitetty riittävät selvitykset (mukaan lukien alustavat asemapiirustukset ja muut selvitykset), joilla rakentamisen yleiset edellytykset voidaan arvioida rakentamistoimenpiteen sijoittumista, käyttötarkoitusta, rakennusoikeuden käyttämistä ja vaikutusta ympäristöön 131 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Tässä rakennuslupahakemuksessa esitetty rakennustoimenpide tulee tarkentumaan hankkeen hankintavaiheen yhteydessä aurinkovoimapuistojen liiketoiminnalle tyypilliseen tapaan ennen rakentamisen aloittamista. Tarkat hankittavat invertteri-, paneeli-, teline-, ja muuntamomallit tulevat vaikuttamaan mm. aurinkovoimapuiston paneelien, inverttereiden ja muuntamoiden määrään ja täten myös niiden tarkkaan sijoitukseen rakennusalueella.

Tämän rakennuslupahakemuksen mukaisen aurinkovoimapuiston rakennustoimenpiteen tarkkaa paneelimäärää, aurinkovoimapuiston nimellistehoä, inverttereiden määrää, muuntamoiden määrää, näiden tarkkaa sijoitusta ja tarkkoja dimensioita ja näiden perustamistapaa ja näitä tukevien tie- ja kaapelireittejä ja tarkkoja teknisiä ratkaisuja täsmennetään rakennustoimenpiteelle myönnetyn rakennusluvan puitteissa, niiltä osin kuin muutokset ovat kokonaisuus arvioiden vähäisiä ja niiltä osin kuin esitetyt muutokset eivät vaikuta naapurin asemaan.

Rakennusluvan myöntämisen jälkeinen rakennustoimenpiteen täsmennys, yllä esitetyin rajauksin, tehdään MRL:n 134 § 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, eli itse rakentamisen pääpiirustukset toimitetaan hyväksyttäväksi

Ympäristölautakunta

§ 86

22.11.2023

ennen rakennustyön aloittamista, kuitenkin viimeistään rakentamisen aloituskokoukseen (MRL 121 §) mennessä.

Pyydämme, että rakennuslupaun lisätään seuraavat määräykset päivitettyjen suunnitelmien hyväksymisen tueksi:

- Lopulliselle toteutus suunnitelmalle ja lopullisiin pääpiirustuksiin pohjautuen tulee pyytää päivitetty pelastusviranomaisen lausunto.
- Aurinkovoimapuiston sähköteknisen suojauksen tulee täyttää soveltuvat sähköturvallisuusmääräykset. Mikäli komponenttien riittävä suojautapaa ei voida saavuttaa koteloimalla tai muulla teknisellä ratkaisulla, tulee jännitteiset alueet aidata.
- Lopulliselle toteutus suunnitelmalle ja lopullisiin pääpiirustuksiin pohjautuen tulee toimittaa lopullinen perustamistapalausunto ennen rakentamistöiden aloittamista
- Varmennustarkastus tulee pitää kolmen kuukauden sisään voimalan valmistumisesta.

██████████ on valtakirjalla valtuutettu hakemaan rakennuslupaa.

Pääsuunnittelija ██████████, Sitowise (MRL§120a)

Naapurit kuultu (MRL§133) , seuraava huomautus asiasta:
(Asia on käsitelty aiemmin suunnittelutarveratkaisun yhteydessä)

██████████ on jättänyt seuraavan muistutuksen 3.11.2023

Karttaa merkityt tiet

Suunnittelutarveratkaisun hakemussuunnitelmassa sivuilla 15-17 mainitaan kulkuyhteyksistä rakennuspaikalle ja liittymisistä maantielle. Sivulla 16 on karttaan piirretty Yli-Airolantie koko matkalle välille Mäntsäläntie (295) ja Koukuntie (13829). Asia on sikäli virheellinen, että tie alkaa Mäntsäläntieltä ja päättyy 200 metriä myöhemmin. Tosiollisesti suota ympäröivät tiet tunnetaan maanmittauslaitoksen maarekisterissä Lehmiaronsuon metsäautoteinä (Yksityistie 000-2005-K8604).

Rasitteellisia metsäautoteitä on viisi kappaletta, jotka on eroteltuna omilla käyttöoikeusyksikkötunnuksineen. Lehmiaronsuon metsäautotie (000-2005-K8604/3) alkaa kartalla Pajakuja-nimisen kohdalla ja päättyy muutamaa kilometriä myöhemmin. Koukuntieltä lähtevä tie kantaa myös Lehmiaronsuon metsäautotie nimeä(000-200-K8604/4) ja tie päättyy 1,2km myöhemmin. Liitteenä (nro 1) maanmittauslaitoksen käyttöyksikköotteen kartta, josta käy ilmi tiet sekä niiden sijainnit. Näin ollen hakemuksen karttaan piirretty Yli-Airolantie ei ole läpiajettava tie eikä myöskään rasiteoikeudellinen koko matkaltaan.

Ympäristölautakunta

§ 86

22.11.2023

Liikennöinti tuotantoalueelle

Aurinkoenergian tuotantoalueelle liikkuminen on tarkoituksen mukaista järjestää rasiteoikeuksien puitteissa kokonaan siten, ettei se aiheuta kenenkään piha-alueelle liikennöintiä, kuten tämän muistutuksen liitteenä (nro 1) olevasta kartasta käy ilmi.

Hakijan vastine:

Korjataan virheellisesti esitetyt ja nimetyt tiet suunnittelutarveratkaisun ympäristöselvitykseen.

Tiekartassa osoitetaan tieyhteydet Koukuntieltä hankealueelle, jolloin liikenne ei kulje pihapiirin kautta

Lausunnot asiasta on käsitelty suunnittelutarveratkaisu hakemuksen yhteydessä.

Esittelijä

rakennustarkastaja Olli Vilén

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta myöntää rakennusluvan ehdollisena siten, että lupa myönnetään lainvoimaa vailla olevan suunnittelutarveratkaisun perusteella, mutta rakentamista ei saa aloittaa ennen kuin suunnittelutarveratkaisu on tullut lainvoimaiseksi.

Ehtona on, että hakija hyväksyy tiedon teiden käyttöoikeudesta.

Maanpohjan kantavuus on tutkittava ja perustukset mitoitettava kantavuuden mukaan.

Rakennustyöhön ryhtyvän on tehtävä Ely-keskuksen vaatima ojituseroilmoitus.

Sade ja sulamisvedet tulee käsitellä tavalla, josta ei ole haittaa ympäristölle.

Luvan hakija on vastuussa aurinkokennoista ja muista rakennelmista. Luvan hakija on velvoitettu poistamaan rakennelmat kiinteistöltä käytön päätyttyä.

Rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että rakennustyömaalla pidetään rakennustyön tarkastusasiakirjaa. Vastuuhenkilöiden sekä työvaiheita tarkastaneiden on varmennettava tekemänsä tarkastukset rakennustyön tarkastusasiakirjaan (MRL 150 f §). Tarkastusasiakirjasta tehdään merkintä loppukatselmuspöytäkirjaan ja sen yhteenvedo arkistoidaan lupa-asiakirjoihin.

Ennen rakennustyön tai kunkin työvaiheen aloittamista on hyväksyttävä

Ympäristölautakunta

§ 86

22.11.2023

rakennustöiden vastaava työnjohtaja ja sähkösuunnittelija.

Ennen kunkin työvaiheen aloittamista on esitettävä rakennesuunnitelmat ja hulevesisuunnitelma.

Lopulliselle toteutussuunnitelmalle ja lopullisiin pääpiirustuksiin pohjautuen tulee pyytää päivitetty pelastusviranomaisen lausunto.

Aurinkovoimapuiston sähkötekni- sen suojauksen tulee täyttää soveltuvat sähköturvallisuusmääräykset. Mikäli komponenttien riittävää suojaustapaa ei voida saavuttaa koteloimalla tai muulla teknisellä ratkaisulla, tulee jännitteiset alueet aidata.

Lopulliselle toteutussuunnitelmalle ja lopullisiin pääpiirustuksiin pohjautuen tulee toimittaa lopullinen perustamistapalausunto ennen rakentamistöiden aloittamista.

Varmennustarkastus tulee pitää kolmen kuukauden sisään voimalan valmistumisesta.

Päätös

Keskustelun kuluessa Juha-Matti Laiho teki seuraavan vastaehdotuksen: Muutetaan päätösehdotuksen toinen lause (Ehtona on, että hakija toimittaa hyväksyttävän tiedon teiden käyttöoikeudesta) muotoon: Ehtona on, että hakija toimittaa hyväksyttävän tiedon teiden käyttöoikeudesta. Lisäksi on toimitettava sähkön siirtolinjan osalta maankäyttö- tai vuokrasopimus kaikilta kiinteistöiltä, joiden kautta sähkönsiirtolinja kulkee ennen Fingridin verkkoon liittymistä.

Vastaesitystä ei kannatettu.

Puheenjohtaja julisti Ympäristölautakunnan päätökseksi tulleen esittelijän esityksen.

Juha-Matti Laiho jätti liitteenä olevan eriävän mielipiteen.

Muutoksenhaku

Hallintovalitus, Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Liitteet

Liite3 Eriävä mielipide § 86 Rakennusluvan myöntäminen Lehmiaronsuon aurinkoenergiaprojektille

Ympäristölautakunta

§ 87

22.11.2023

Talouden seurantaraportti tammi - syyskuu 2023

Ympäristölautakunta 22.11.2023 § 87

Valmistelija

ympäristösihteeri riitta.hyytiainen@karkola.fi puh. 044-770 2235
 ympäristösihteeri (harjoittelija) johanna.sallmen@karkola.fi
 talouspäällikkö markus.saarikivi@karkola.fi puh. 044-770 2213
 puh. 044-770 2203.

1890 Ympäristölautakunta	Ta 2023	Toteutunut 2023	Ta- Tot.2023	Tot%	Toteutunut 2022	TP2022
Tuotot	0	0	0	0,0	0	0
Kulut	-11 210	-7 636	-3 574	68,1	-5 845	-9 524
Netto	-11 210	-7 636	-3 574	68,1	-5 845	-9 524
1891 Ympäristönsuojelu						
Tuotot	20 000	11 251	8 749	56,3	34 979	36 289
Kulut	-115 990	-75 189	-40 801	64,8	-76 139	-109 098
Netto	-95 990	-63 938	-32 052	66,6	-41 159	-72 809
1895 Rakennustarkastus						
Tuotot	30 000	40 447	-10 447	134,8	35 895	42 291
Kulut	-127 890	-93 947	-33 943	73,5	-65 109	-116 255
Netto	-97 890	-53 500	-44 390	54,7	-29 214	-73 963
RAPORTTI YHTEENSÄ						
Tuotot	50 000	51 698	-1 698	103,4	70 874	78 580
Kulut	-255 090	-176 773	-78 317	69,3	-147 093	-234 876
Netto	-205 090	-125 075	-80 015	61,0	-76 219	-156 296

Esittelijä

puheenjohtaja

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta merkitsee tiedoksi talouden seurantaraportin.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Ympäristölautakunta

§ 88

22.11.2023

Ilmoitusasiat

Ympäristölautakunta 22.11.2023 § 88

Valmistelija

ympäristösihteeri riitta.hyytiainen@karkola.fi puh. 044-770 2235
ympäristösihteeri (harjoittelija) johanna.sallmen@karkola.fi
puh. 044-770 2203

20.10. – 16.11.2023 välillä saapuneet tiedoksi tulleet asiakirjat ovat jäsenten tutustuttavissa sähköisessä kokouksessa
Tiedostot/Ilmoitusasiat/[Kokous 22.11.2023](#):

- Maaperän in situ-kunnostus Koskisen Oyj:n Tehdastien alueen öljysäiliön pumppuhuoneen öljyvahinkopaikalla, syyskuu 2023
- Järvelän jätevedenpuhdistamon vesistötarkkailu ja velvoitetarkkailu, lokakuu 2023
- 3 kpl nitraattiasetuksen mukaisia ilmoituksia
- Koskisen Oyj, Mäntsäläntien laitosalueen melumittausraportti 2023
- Ilmastokoordinaattoreiden esitys ilmastosuunnitelmasta johtoryhmälle 6.11.2023
- Ympäristösihteerin päätös 9.11.2023, poikkeaminen ympäristönsuojelumääräyksistä, öljysäiliön jättäminen maahan

Esittelijä

puheenjohtaja

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta merkitsee saapuneet ilmoitusasiat tiedokseen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 81, § 82, § 83, § 87, § 88

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVHh1 50 § 2 mom.)
- etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 84, § 85

Valitusosoitus

Tämä päätös annetaan julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Päätöksen antopäivä 24.11.2023.

Tähän päätökseen haetaan muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen kirjallisella valituksella. Valitusaika on 30 päivää päätöksen antopäivästä sitä päivää lukuun ottamatta. Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava 30 päivän kuluessa tämän päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle.

Maankäyttö- ja rakennuslain 193 §:n mukaan valitusoikeus poikkeamispäätöksestä ja suunnittelutarveratkaisusta on:

- 1) viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla;
- 2) sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
- 3) sillä, jonka asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin hanke saattaa huomattavasti vaikuttaa;
- 4) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;
- 5) kunnalla ja naapurikunnalla, jonka maankäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa;
- 6) toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhdistyksellä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun tai kulttuuriarvojen suojelun edistäminen taikka elinympäristön laatuun muutoin vaikuttaminen; sekä
- 7) viranomaisella toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Jos valitusta ei ole tehty määräajassa, valitus voidaan jättää tutkimatta.

Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle osoitetussa valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja osoite ja kotikunta sekä postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta ja millä perusteella.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelämä.

Valituskirjelmään on liitettävä tämä päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä ja asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta.

Asiamiehen on, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa.

Valitus tehdään Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle.

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 Hämeenlinna
Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 13100 Hämeenlinna

Sähköpostiosoite: hameenlinna.hao(at)oikeus.fi
Faksi: 029 56 42269
Puhelinnumero: 029 56 42200 (vaihde)

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa on mahdollista asioida sähköisesti asiointipalvelussa

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Muutoksenhakuasian vireillepanijalta käsittelystä tuomioistuimessa voidaan periä maksu [tuomioistuinmaksulaki](#) (Finlex). Ajantasainen tieto oikeudenkäyntimaksuista löytyy [Tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 86

Valitusosoitus

Tämä päätös annetaan julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Päätöksen antopäivä 24.11.2023.

Tähän päätökseen haetaan muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen kirjallisella valituksella. Valitusaika on 30 päivää päätöksen antopäivästä sitä päivää lukuun ottamatta. Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava 30 päivän kuluessa tämän päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle.

Maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:n mukaan valitusoikeus rakennus- ja toimenpidelupapäätöksestä on:

- 1) viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla;
- 2) sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
- 3) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa; sekä
- 4) kunnalla sekä
- 5) toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun edistäminen, jos rakennuslupa koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Jos valitusta ei ole tehty määräajassa, valitus voidaan jättää tutkimatta.

Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle osoitetussa valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja osoite ja kotikunta sekä postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

- päätös, johon haetaan muutosta ja millä perusteella.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelämä.

Valituskirjelmään on liitettävä tämä päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä ja asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta.

Asiamiehen on, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa.

Valitus tehdään Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle.

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 Hämeenlinna
Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 13100 Hämeenlinna

Sähköpostiosoite: hameenlinna.hao(at)oikeus.fi
Faksi: 029 56 42269
Puhelinnumero: 029 56 42200 (vaihde)

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa on mahdollista asioida sähköisesti asiointipalvelussa

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Muutoksenhakuasian vireillepanijalta käsittelystä tuomioistuimessa voidaan periä maksu [tuomioistuinmaksulaki](#) (Finlex). Ajantasainen tieto oikeudenkäyntimaksuista löytyy [Tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).